

Грицина Л.А.
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин
Хмельницький національний університет

МИТНІ ПРАВИЛА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ЩОДО ВВЕЗЕННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ГРОМАДЯНАМИ

За інформацією Асоціації автовиробників України «Укравтопром» у 2017 році на території України офіційно було придбано 95,3 тис автотранспортних засобів, з них 82,2 тис пасажирських автомобілів, 11,5 тис одиниць комерційного транспорту, 1,5 тис автобусів та мінібусів [1].

В той же час, за даними Державної фіскальної служби України станом на 31 січня 2018 року на митній території України перебуває майже 425,4 тис. транспортних засобів з іноземною реєстрацією, так званих «євро блях». З них з порушенням терміну перебування – більше ніж 246,4 тис. автомобілів [2].

Як видно з наведених цифр, проблема законного ввезення та митного оформлення транспортних засобів набула в Україні особливої актуальності та гостроти. Розробка обґрунтованого та виваженого підходу до вирішення даної проблеми потребує всебічного аналізу досвіду зарубіжних країн.

Саме тому метою даної роботи є вивчення систем митного оформлення транспортних засобів, що діють у таких розвинутих країнах як Канада, Гонконг, Нова Зеландія, Австралія та Японія; визначення їх ключових аспектів та характеристик.

Наше дослідження ми розпочнемо з розгляду досвіду Канади – країни, яка увійшла до десятки найбільших імпортерів транспортних засобів за підсумками 2017 року. Загалом у 2017 році у країну було ввезено автомобілів та інших видів транспорту майже на 74,1 млрд дол. США, що на 11% більше за аналогічний показник 2016 року (табл. 1). У структурі імпорту переважали автотранспорт для пасажирських перевезень (38%) та транспортні засоби для перевезення вантажів (21%).

Таблиця 1. - Структура та динаміка імпорту транспортних засобів до Канади, тис.
дол. США

Показники	Рік			Темп зростання 2017/2015, %
	2015	2016	2017	
Всього, у т.ч:	66761000	670417000	74104000	111,00
Трактори	3710153	2781266	3526630	95,05
Автобуси та інший громадський транспорт	471067	609580	796326	169,05
Автотранспорт для	26272445	26409763	28608489	108,89

пасажирських перевезень (крім автобусів / громадського транспорту)				
Вантажні автомобілі та інші транспортні засоби для перевезення вантажів	11876920	12991535	15739013	132,52
Мотоцикли та мопеди	410224	413975	492638	120,09
Причепи та інші колісні транспортні засоби	2359988	2109409	2432536	103,07

Джерело: Trade Data Online (accessed: July 27, 2018), <https://www.ic.gc.ca/eic/site/tdo-dcd.nsf/eng/Home>

Яким же чином реалізується процедура імпорту транспортних засобів у Канаді? У цій країні контроль за здійсненням процесу імпорту транспортних засобів покладено на Канадське агентство прикордонних служб, яке керується у своїй діяльності положеннями Митного закону, Закону про безпеку автотранспорту та Правилами техніки безпеки рухомих транспортних засобів.

Згідно з діючими правилами на територію Канади дозволено ввозити транспортні засоби, що можуть бути віднесені до однієї із зазначених груп:

- транспортні засоби, що підпадають під реєстрацію в Програмі реєстрації імпортованих транспортних засобів (RIV Program) – це транспортні засоби, які були придбані на території США;
- транспортні засоби, що не підпадають під реєстрацію в RIV Program – до цієї групи відносять всі інші транспортні засоби, включаючи транспортні засоби, що відповідають Канадським стандартам безпеки автомобільних транспортних засобів, транспортні засоби щодо яких не діє регулювання та транспортні засоби, що імпортуються тимчасово.

Віднесення імпортованого транспортного засобу до першої чи другою групи впливає на те, які саме податки та платежі доведеться сплатити власнику. Загалом Законом передбачено сплату мита, акцизного податку та податку на товари та послуги (goods and services tax - GST). Мито сплачується з ввезених транспортних засобів, якщо країною їх походження є будь-яка країна окрім США та Мексики.

Процедура сплати податку на товари та послуги визначається тим, куди саме імпортується транспортний засіб. Якщо транспортний засіб імпортується до Нової Шотландії, Нью-Брансвіку, Ньюфаундленду та Лабрадору, Онтарію або Британської Колумбії, імпортер повинен сплатити як податок на товари та послуги, так і регіональну частину гармонізованого податку з продажу (HST), коли вони ліцензують свій

транспортний засіб. У інших провінціях податок з продажу сплачується під час ліцензування транспортного засобу.

Крім того, власники імпортованих транспортних засобів повинні додатково сплачувати акцизні податки у двох випадках:

- якщо імпортований автомобіль оснащено кондиціонером;
- якщо витрати пального є більшими за 13 літрів на 100 км. та якщо автомобіль було введено в експлуатацію після 19 березня 2007 року [3].

У Гонконзі контроль за процесом імпорту та реєстрації транспортних засобів одночасно здійснюють три органи: Митна та акцизна служба, Департамент охорони навколишнього середовища та Департамент транспорту Гонконгу.

Як свідчать дані статистики (рис. 1) протягом 2017 року на територію Гонконгу було завезено 75,3 тисяч одиниць транспортних засобів, що на 18,5% менше за аналогічний показник 2015 року. У структурі імпорту домінують автомобілі призначені для пасажирських перевезень, частка вантажного транспорту протягом 2015-2017 років коливалась в межах 6-9%.

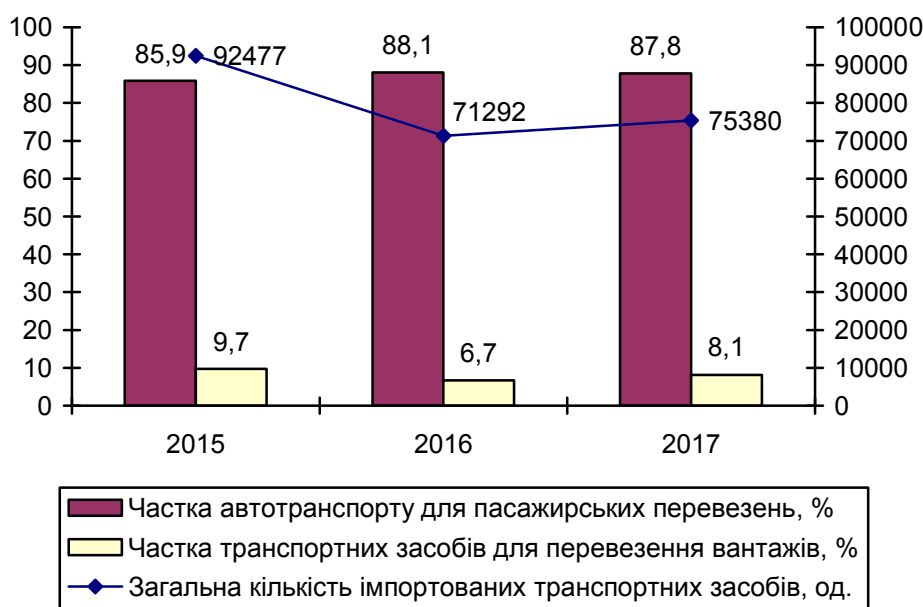

Рисунок 1. - Структура та динаміка імпорту транспортних засобів до Гонконгу
Джерело: Census and Statistics Department, www.censtatd.gov.hk

Сама процедура митного оформлення імпортованого транспортного засобу включає декілька етапів:

- 1) Перед відправленням автомобіля у Гонконг необхідно отримати дозвіл від Департаменту захисту навколишнього середовища, яким підтверджується, що даний

транспортний засіб повністю відповідає стандартам щодо рівня викидів та шумового забруднення.

2) Протягом 14 днів з моменту ввезення імпортер зобов'язаний подати до Митної та акцизної служби точне та повне декларування транспортного засобу. Крім того, протягом 30 днів з моменту ввезення транспортного засобу імпортер повинен заповнити форму «Імпортне відшкодування (Import Return)». У разі не виконання даної умови імпортер повинен буде сплатити штраф у розмірі 500 000 доларів США та відбутися 12 місячне покарання з позбавленням волі.

3) Після прибуття імпортного автомобіля в Гонконг необхідно звернутися до Центру експертизи транспортних засобів для здійснення перевірки автомобіля.

4) Наступним етапом є подача заявки на першу реєстрацію автомобіля, сплата першого реєстраційного податок та реєстраційного внеску за реєстрацію транспортного засобу, оплата ліцензійного платежу за автомобіль та отримання ліцензії від Фонду допомоги жертвам дорожньо-транспортних пригод. Варто зазначити, що транспортні засоби, які імпортуються до Гонконгу не підлягають сплаті мита, однак ставки реєстраційного податку є досить високими. Так, при ввезенні автомобілів для приватного користування з перших 150 000 доларів США оподаткованої вартості необхідно сплатити 40% податку; з наступних 150 000 доларів США - 75%; на наступні 200 000 доларів США - 100%; з решти вартості - 115% [4].

Схожий підхід до регулювання імпорту діє і в Австралії. Перш ніж імпортувати будь-який транспортний засіб до Австралії необхідно звернутися до Департаменту інфраструктури та регіонального розвитку для отримання Дозволу на імпорт транспортного засобу (Vehicle Import Approval).

Згідно діючих правил всі імпортовані транспортні засоби повинні бути модифіковані відповідно до Австралійських правил проектування (Australian Design Rules - ADRs), що містять чіткі вимоги стосовно умов експлуатації, безпеки транспортних засобів та норм викидів [5].

Крім того, власник несе відповідальність за те, щоб транспортний засіб відповідав Вимогам до біологічної безпеки імпортованих автомобілів. Щодо транспортних засобів, які обладнані кондиціонером або холодильною системою, діє вимоги про наявність імпортової ліцензії на викиди озоноруйнівних речовин та синтетичних парникових газів [6].

Більшість автотранспортних засобів імпортуються до Австралії великими виробниками, які інвестують значні кошти в дослідження та розробки щоб гарантувати, що кожен новий автомобіль відповідає мінімальним стандартам безпеки.

Імпорт транспортних засобів, які були у вжитку, до Австралії є обмеженим. Лише окремі компанії, відомі як Зареєстровані автомобільні майстерні (Registered Automotive Workshops - RAW), можуть імпортувати обмежений перелік подібних транспортних засобів від імені приватних осіб. До даного переліку входить біля 100 конкретних моделей автомобілів.

У Австралії також діє Програма «Особистий імпорт», яка дозволяє австралійським громадянином, особам, що мають статус постійного жителя, або тим, хто подав заявку на отримання зазначених статусів, імпортувати один автомобіль на рік без проходження повної процедури підтвердження його відповідності ADRs. Однак це здійснюється лише за умови, що імпортований транспортний засіб був у власності та використовувався за кордоном заявником-імпортером протягом не менше 12 місяців [5].

Варто відмітити, що транспортні засоби у структурі імпорту Австралії займають першу позицію. За даними 2017 року їх частка у загальній величині імпорту склала майже 8,4%, за останні п'ять років зростання імпорту даного виду продукції досягло 7%. У структурі імпорту (рис. 2) переважає пасажирський транспорт, на який припадає майже 22 млрд. австралійських доларів

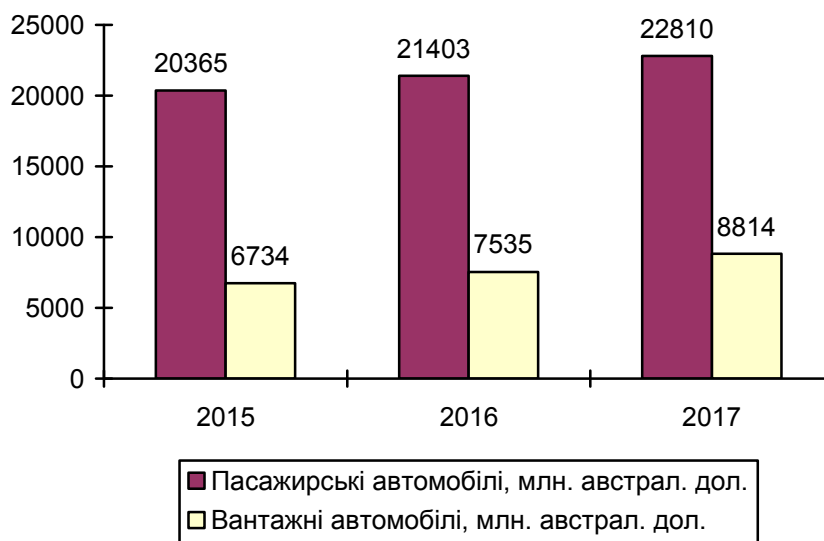

Рисунок 2. - Структура та динаміка імпорту транспортних засобів до Австралії

Джерело: Office of Economic Analysis, Investment and Economic Division, <http://dfat.gov.au/trade/resources/trade-statistics>

У Австралії, як і в Канаді, передбачено сплату мита, податку на товари та послуги (GST) та, в окремих випадках, податку на розкішні автомобілі (luxury car tax - LCT) [6].

Ставка мита визначається відповідно до Закону про митний тариф (1995 р.) та сплачується за митною вартістю транспортного засобу. Варто зазначити, що у Австралії

діє два основних підходи до оцінки митної вартості транспортного засобу – традиційний та альтернативний.

За традиційним підходом митна вартість транспортного засобу визначається як ціна транспортного засобу, за яку він був придбаний, конвертована в австралійські долари за офіційним курсом обмін на дату експорту транспортного засобу з місця експорту. Альтернативний підхід застосовується у разі неможливості використання традиційного. В даному випадку митна вартість може визначатись за ціною аналогічного товару або ж за допомогою експертної оцінки вартості транспортного засобу [7].

На відміну від розглянутих країн, у Новій Зеландії автотранспортні засоби, загалом, звільняються від мита та підлягають лише оподаткуванню податком на товари та послуги (goods and services tax - GST) в розмірі 15%. Виключення складають лише машини швидкої допомоги та автобуси (транспортні засоби для перевезення людей, спеціально обладнані для проживання), з вартості яких окрім 15% податку на товари та послуги сплачується 10% мита.

Величина мита та податку на товари та послуги вираховується з митної вартості автотранспортних засобів як нових, так і тих, що були у вжитку. Зазвичай, митна вартість визначається як ціна, сплачена імпортером за транспортний засіб за кордоном, включно з реєстраційними зборами та страховими виплатами, що були сплачені роздрібному продавцю. До величини митної вартості не включаються: а) будь-які закордонні збори або податки, включені до сплаченої ціни, які були повернені або відшкодовані до прибуття автомобіля до Нової Зеландії; б) амортизаційна знижка, якщо транспортний засіб особисто використовувався імпортером за кордоном протягом не менше 90 днів до прибуття транспортного засобу у Нову Зеландію.

За даними статистичної служби Нової Зеландії [9] у 2017 році до країни було імпортовано транспортних засобів, їх частин та аксесуарів майже на 8,168 млн. новозеландських доларів, що на 48% більше за показник 2015 року та на 18% більше за рівень 2016 року. Основними країнами-імпортерами виступали – ЄС, Японія, США, Таїланд та Південна Корея.

Як і у Австралії та Гонконзі, усі автотранспортні засоби (як нові, так ті, що були у вжитку), що імпортуються у Нову Зеландію, у відповідності до законодавчих вимог, повинні бути сертифіковані. Сертифікати видаються компаніями, що мають дозвіл на здійснення подібної діяльності від Транспортної агенції Нової Зеландії (NZTA). Метою сертифікації є встановлення того, що транспортний засіб виготовлений за затвердженими стандартами та/або досі їм відповідає.

Процес сертифікації вимагає ідентифікації транспортного засобу та ознайомлення з документацією, яка підтверджує його первісну відповідність затвердженим стандартам. Окрім документальної перевірки даний процес також включає фізичну перевірку транспортного засобу щодо відповідності наступним категоріям: автомобіль не був модифікованим; змінні компоненти є оригінальними або їх заміна була здійснена відповідно до затверджених стандартів; автотранспорт, його компоненти та системи все ще перебувають у допустимому безпечному стані [8].

При імпорті автомобіля до Японії не обійтися без послуг імпортного агента, який і організовує процес доставки, що триває від 20 (при транспортуванні автомобіля з країн ЄС) до 40 днів (при імпорті автомобілів з США).

За даними Асоціації японських автовиробників (табл. 2) за підсумками 2017 року кількість проданих імпортованих нових транспортних засобів досягла відмітки у 357 тис. одиниць, що на 2,1% більше ніж у попередньому році; з них 336 тис. одиниць складають пасажирські автомобілі, 20 тис. од. припадає на комерційні транспортні засоби (вантажні автомобілі та автобуси). Щодо транспортних засобів, які були у вжитку, то у 2017 році їх було імпортовано майже 560 тис. одиниць, що на 5,4% більше за показник попереднього року [10].

Таблиця 1. - Структура та динаміка імпорту транспортних засобів до Японії, од.

Показники	Рік			Темп зростання 2017/2015, %
	2015	2016	2017	
<i>Нові транспортні засоби, у т.ч.</i>	336988	349313	357713	106,15
Пасажирський автотранспорт	320295	331207	336950	105,20
Комерційні транспортні засоби	15873	17455	20091	126,57
Інші	820	651	672	81,95
<i>Транспортні засоби, що були у вжитку, у т.ч.:</i>	514363	531335	560038	108,88
Пасажирський автотранспорт	495170	512294	540945	109,24
Вантажівки	15373	15736	15984	103,97
Транспортні засоби спеціального призначення	3649	3103	2946	80,73
Інші	171	202	162	94,74

Джерело: Japan Automobile Manufacturers Association, Inc, <http://www.jama.or.jp/>

Процес митного оформлення не є складним. Для отримання сертифікату митного оформлення необхідно подати заявку відповідного зразка та сплатити податок на придбання автомобіля, що складає 5% від амортизованої вартості транспортного засобу. Транспортні засоби, що перебувають на території країни менш одного року, можуть бути імпортовані без сплати податків та зборів.

Однак, всі транспортні засоби, які ввозяться на територію Японії, повинні відповідати місцевим специфікаціям та правилам. Відповідальність за здійснення перевірки на рівень викидів та загальну безпеку транспортного засобу покладено на Центр тестування при Міністерстві землі, інфраструктури, транспорту та туризму Японії.

Наступним етапом оформлення імпортованого транспортного засобу є його реєстрація у Бюро сухопутного транспорту. Отримання реєстраційного посвідчення вимагає сплати податку на автомобіль. Реєстрація відбувається протягом трьох місяців та вимагає від власника здійснення наступних кроків: заповнення реєстраційної форми, сплати реєстраційного внеску, надання сертифікатів, що підтверджують проведення митного оформлення, відповідності транспортного засобу вимогам щодо викидів та попередньої перевірки, страхового сертифікату та сертифікату паркування.

Варто зазначити, що у Японії неможливо володіти автомобілем без реєстрації місця паркування, це вимагає від власника транспортного засобу надання документів на право власності чи дозволу на використання паркувального місця.

Ще одне обмеження, що діє у Японії – це заборона керувати автомобілем без національного номерного знаку, який можна отримати тільки після завершення реєстрації. Діючою процедурою передбачено надання тимчасового номерного знаку для перевезення транспортного засобу до Центру тестування чи представництва Бюро сухопутного транспорту [11].

Як свідчать наведені дані, імпорт транспортних засобів у досліджувані країни є досить не простим та дорогим процесом. У багатьох країнах діє практика сплати значної кількості додаткових, відмінних від мита, платежів під час ввезення та реєстрації транспортного засобу. Однак, основним обмеження імпорту виступає необхідність доведення відповідності імпортованого транспортного засобу місцевих правилам та нормам. Як бачимо проблема екологічності та безпеки імпорту є ключовою для досліджуваних країн.

Перелік джерел посилань

1. Асоціація автовиробників України «Укравтопром»: офіційний сайт [Електронне джерело]. – Режим доступу: <http://ukrautoprom.com.ua/uk/statistika>
2. Державна фіскальна служба України: офіційний портал [Електронне джерело]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/media-tsentr/novini/343488.html>
3. Memorandum D19-12-1 Importation of Vehicles [Електронне джерело]. – Режим доступу: <https://www.cbsa-asfc.gc.ca/publications/dm-md/d19/d19-12-1-eng.html>

4. Guidelines for Importation and Registration of Motor Vehicle [Електронне джерело]. – Режим доступу: http://www.td.gov.hk/en/public_services/licences_and_permits/vehicle_first_registration/guidelines_for_importation_and_registration_of_mot/index.html
5. Australian Government. The Department of Infrastructure, Regional Development and Cities [Електронне джерело]. – Режим доступу: <https://infrastructure.gov.au/vehicles/imports/>
6. Importing a motor vehicle [Електронне джерело]. – Режим доступу: <https://www.homeaffairs.gov.au/busi/cargo-support-trade-and-goods/importing-goods/importing-motor-vehicles>
7. Guide to the valuation of imported road vehicles [Електронне джерело]. – Режим доступу: <https://www.homeaffairs.gov.au/>
8. The New Zealand Customs Service [Електронне джерело]. – Режим доступу: <https://www.customs.govt.nz/>
9. Statistics New Zealand [Електронне джерело]. – Режим доступу: <https://www.stats.govt.nz/>
10. The motor industry of Japan 2018: Japan Automobile Manufacturers Association, Inc [Електронне джерело]. – Режим доступу: <http://www.jama.or.jp/>
11. Japan Customs [Електронне джерело]. – Режим доступу: <http://www.customs.go.jp/english/index.htm>